

# Izgradnja malih elektrana

---

## Uvod

Programom rada Vlade Crne Gore za 2015. godinu, Ministarstvo ekonomije je zaduženo da izvještava Vladu o projektima izgradnje malih hidroelektrana, kao i da kontinuirano prati i preduzima potrebne mjere u cilju njihove nesmetane realizacije.

Planiranje energetskeg razvoja kroz ažuriranje strateško-planskih dokumenata države u oblasti energetike je obaveza koja proizlazi iz Zakona o energetici. Budući da se Strategija i Akcioni plan smatraju kao pokretači razvoja u očima investitora i međunarodnih finansijskih institucija, u skladu sa tim, Vlada Crne Gore je na sjednici od 10.07.2014. godine donijela Strategiju razvoja energetike do 2030. godine.

Na osnovu dosadašnjih planskih dokumenata, bruto hidroenergetski potencijal na manjim vodotocima je procjenjivan na oko 800-1.000 GWh, od čega se ocjenjuje da je realno iskoristiv potencijal malih hidroelektrana oko 400 GWh. Takođe, do kraja 2030. godine, Strategijom je planirana izgradnja malih hidroelektrana (u daljem tekstu: mHE) ukupne instalisane snage 132 MW sa planiranom godišnjom proizvodnjom od 425 GWh i ukupnih indikativnih troškova novih mHE u iznosu od 191 mil. eura.

Trenutno su u Crnoj Gori zaključeni ugovori o koncesiji na 21 vodotok, kojima je predviđena izgradnja 41 mHE ukupne instalisane snage oko 73 MW sa planiranom godišnjom proizvodnjom oko 247 GWh, i okvirne vrijednosti investicije od oko 109 mil. eura. Pomenuti podaci su dobijeni na osnovu hidrološke obrade urađene od strane Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore. Ovimpodacima je obuhvaćen 41 vodotok i isti pretežno predstavljaju glavne pritoke većih rijeka u Crnoj Gori na kojima su vršena hidrometrijska mjerenja u cilju dobijanja pouzdanih podataka o režimu tih vodotoka, relevantnih za proizvodnju hidroenergije. Pored toga, hidrometrijska mjerenja na najmanjim rijekama su započeta u 2010. godini, posebno na onim malim rijekama koje bi se na najbolji način mogle valorizovati kroz izgradnju malih hidroelektrana instalisane snage do 1 MW koji se kao projekti mogu realizovati na osnovu energetskeg dozvola.

Prva mHE „Jezerštica“ je puštena u rad u martu 2013. godine, dok je u toku 2014. godine završena izgradnja još 6 mHE, od kojih je 5 mHE u toku aprila 2015. godine dobilo upotrebne dozvole, a jedna mHE je još uvijek u probnom radu. Ukupna instalisana snaga novih mHE koje su puštene u rad iznosi oko 9,3 MW, a planirana godišnja proizvodnja oko 35,4 GWh. Okvirna vrijednost uložene investicije na osnovu izgradnje ovih 6 mHE iznosi oko 15,3 mil. eura.

Na osnovu člana 18 Zakon o koncesijama („Službeni list Crne Gore” br. 08/09), Ministarstvo ekonomije je započelo javnu raspravu o nacrtu Koncesionog akta za davanje koncesije za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori. Javna rasprava će biti otvorena u periodu od 12.05-12.06.2015. godine. Cilj javne rasprave je da se svi zainteresovani subjekti upoznaju sa trenutnim nacrtom Koncesionog akta na osnovu kojeg će biti raspisano javno nadmetanje za davanje koncesija za izgradnju malih hidroelektrana na tri vodotoka: Bukovica (Opština Šavnik), Ibrištica (Opština Kolašin) i Štitarička rijeka (Opština Mojkovac), čija ukupna instalisana snaga iznosi 7,2 MW, a ukupna godišnja proizvodnja 30,9 GWh.

| R. br.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Vodotok       | Koncesionar                                              | Opština | Broj mHE | Instalisana snaga (MW) | Planirana proizvodnja električne energije (GWh) | Faza u kojoj se nalazi projekat                                                                                                                                                             | Vrijednost investicije |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|----------------------------------------------------------|---------|----------|------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| <p align="center"><b>I TENDER</b></p> <p><b>I faza</b> - Istražni radovi, idejno rješenje optimalnog korišćenja vodotoka i određivanje lokacija i parametara mHE i izrada prethodne studije opravdanosti mHE;</p> <p><b>II faza</b> - Izrada projektne dokumentacije i pribavljanje građevinske dozvole;</p> <p><b>III faza</b> - Izgradnja objekata i postrojenja mHE i pribavljanje vodne i upotrebne dozvole i licence za proizvodnju električne energije;</p> <p><b>IV faza</b> - Eksploatacija objekata mHE i</p> <p><b>V faza</b> - Prenos objekata.</p> <p align="center"><b><u>Trajanje svake od pomenutih faza je različita u zavisnosti od Ugovora</u></b></p> |               |                                                          |         |          |                        |                                                 |                                                                                                                                                                                             |                        |
| 1.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Bistrica      | "Hidroenergija Montenegro" d.o.o. Berane                 | Berane  | 8        | 8,2                    | 30,65                                           | III faza- dobijene 2 upotrebne dozvole i 1 građevinska dozvola. Zaključenjem Aneksa br.2 01.08.2014.godine III faza se produžila do 05.06.2016.godine                                       | 13.300.000             |
| 2.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Šekularska    | "Hidroenergija Montenegro" d.o.o. Berane                 | Berane  | 5        | 3,74                   | 13,80                                           | III faza-dobijene 3 upotrebne dozvole i 1 građevinska dozvola. Zaključenjem Aneksa br.2 Ugovora 01.08.2014. godine III faza se produžila do 01.01.2016. godine                              | 7.285.000              |
| 3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Crnja         | "Dekar" d.o.o. Podgorica                                 | Kolašin | 3        | 5,38                   | 15,11                                           | III faza- dobijene 3 građevinske dozvole. Zaključen Aneks 1 Ugovora 20.05.2014. godine kojim III faza traje do 20.11.2015. godine.                                                          | 6.800.000              |
| 4.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Grlja         | "Energie Zotter Bau GmbH & Co. KG – Judenburg", Austrija | Plav    | 1        | 1,70                   | 5,70                                            | I faza                                                                                                                                                                                      | 3.937.808              |
| 5.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Babinopoljska | "Kroling" d.o.o. Danilovgrad                             | Plav    | 2        | 7,086                  | 21,407                                          | III faza- dobijene 2 građevinske dozvole. Zaključen Ugovor u vezi ugovora o koncesiji i Aneks br. 2 ugovora dana 23.12.2015. godine kojim je faza izgradnje produžena do 31.12.2015. godine | 8.000.000              |

| R. br.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Vodotok         | Koncesionar                                                                                   | Opština     | Broj mHE | Instalisana snaga (MW) | Planirana proizvodnja električne energije (GWh) | Faza u kojoj se nalazi projekat                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Vrijednost investicije |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----------|------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| <p align="center"><b>II TENDER</b></p> <p align="center"><b>I faza</b> -Izrada tehničke dokumentacije - 12 mjeseci</p> <p align="center"><b>II faza</b>- Izgradnja objekata mHE</p> <p><b>III faza</b>-Tehno-ekonomsko korišćenje vodno-energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u mHE</p> |                 |                                                                                               |             |          |                        |                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                        |
| 6.                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Trepačka rijeka | Konzorcijum "Dekar – Hidro" - "Dekar" d.o.o. Podgorica i "Hydro Energy" d.o.o. Podgorica      | Andrijevisa | 2        | 11,80                  | 33,18                                           | III faza- dobijene 2 građevinske dozvole. Zaključen Aneks 1 Ugovora 20.05.2013. godine kojim III faza traje do 03.12.2015. godine.                                                                                                                                                                                                                                  | 9.555.000              |
| 7.                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Murinska rijeka | Konzorcijum "Elektrotehna-Radius": "Elektrotehna" d.o.o. Berane i "Radius" d.o.o. Herceg Novi | Plav        | 2        | 2,07                   | 8,30                                            | I faza-dobijeni UTU 22.11.2013. godine. Prva faza završena 19. maja 2015. godine nakon što je prethodni rok produžen za godinu dana od dana usvajanja Prostorno-urbanističkog plana Opštine Plav tj. 19. maja 2014. Godine. Ministarstvo ekonomije je pripremilo aneks ugovora kojim se prva faza produžava godinu dana a taj period oduzima od faze eksploatacije. | 3.495.748              |
| 8.                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Komarača        | "Kroling" d.o.o. Danilovgrad                                                                  | Plav        | 1        | 4,00                   | 10,80                                           | I faza- zaključen aneks br. 1 ugovora kojim su definisane obaveze u vezi sprovođenja postupka eksproprijacije kao i početak II faze Plana realizacije                                                                                                                                                                                                               | 4.500.000              |

| R. br.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Vodotok                     | Koncesionar                                           | Opština      | Broj mHE | Instalisana snaga (MW) | Planirana proizvodnja električne energije (GWh) | Faza u kojoj se nalazi projekat                                                                                  | Vrijednost investicije |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|-------------------------------------------------------|--------------|----------|------------------------|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| <p align="center"><b>TREĆI TENDER I SAMOINICIJATIVA</b></p> <p><b>I faza-</b> faza izrade tehničke dokumentacije, od momenta usvajanja planske dokumentacije sa rokom od 18 mjeseci</p> <p><b>II faza</b> - faza izgradnje Objekata mHE, sa rokom trajanja od 24 mjeseca</p> <p><b>III faza</b> - faza tehno-ekonomskog korišćenja hidroenergetskog potencijala za proizvodnju električne energije</p> |                             |                                                       |              |          |                        |                                                 |                                                                                                                  |                        |
| 9.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Bistrica-pritoka Ljuboviđe  | „Hydro Bistrica“ d.o.o. Podgorica                     | Bijelo Polje | 1        | 3,497                  | 11,319                                          | I faza-dobijeni UTU 26.09.2014. godine. 16.03.2015. godine dobijena građevinska dozvola čime je otpočela II faza | 5.925.900              |
| 10.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Đurička rijeka sa pritokama | „Plava Hydro Power“ d.o.o. Ulcinj                     | Plav         | 2        | 4,879                  | 15,526                                          | I faza-pribavljanje dokumentacije za izdavanje UTU.                                                              | 12.017.000             |
| 11.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Vrbnica                     | "MHE Vrbnica"d.o.o. Podgorica                         | Plužine      | 2        | 5,350                  | 20,30                                           | I faza-pribavljanje dokumentacije za izdavanje UTU                                                               | 12.600.000             |
| 12.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Kaludarska                  | "Hidroenergija Montenegro" d.o.o. Berane              | Berane       | 1        | 1,052                  | 5,50                                            | I faza-pribavljanje dokumentacije za izdavanje UTU                                                               | 2.410.000              |
| 13.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Kutska rijeka               | „Small hydro power plant Kutska“ d.o.o. Andrijevica   | Andrijevica  | 1        | 2,492                  | 11,60                                           | I faza-pribavljanje dokumentacije za izdavanje UTU                                                               | 4.405.276              |
| 14.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Mojanska rijeka             | „Small hydro power plant Mojanska“ d.o.o. Andrijevica | Andrijevica  | 3        | 6,096                  | 22,70                                           | I faza-pribavljanje dokumentacije za izdavanje UTU                                                               | 9.274.796              |

| R. br.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Vodotok         | Koncesionar                    | Opština      | Broj mHE  | Instalisana snaga (MW) | Planirana proizvodnja električne energije (GWh) | Faza u kojoj se nalazi projekat                                              | Vrijednost investicije |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------------------------|--------------|-----------|------------------------|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| <p align="center"><b>ENERGETSKE DOZVOLE</b></p> <p><b>I faza – faza izrade tehničke dokumentacije, sa rokom od 12 mjeseci od Datuma izdavanja urbanističko-tehničkih uslova;</b></p> <p><b>II faza – faza izgradnje Objekata mHE, sa rokom od 24 mjeseca od završetka</b></p> <p><b>III faza – faza tehno-ekonomskog korišćenja hidroenergetskog potencijala za proizvodnju električne energije sa rokom od 27 godina.</b></p> |                 |                                |              |           |                        |                                                 |                                                                              |                        |
| 15.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Vrelo           | "Synergy"d.o.o., Podgorica     | Bijelo Polje | 1         | 0,587                  | 2,760                                           | III faza-dobijena upotrebna dozvola 14.05.2015. godine                       | 1.150.000              |
| 16.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Raštak          | "Kol Energy" d.o.o.Kolašin     | Kolašin      | 1         | 0,624                  | 2,496                                           | II faza-dobijena građevinska dozvola 08.08.2013. godine                      | 1.161.986              |
| 17                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Raštak 2        | "Kol Energy" d.o.o.Kolašin     | Kolašin      | 1         | 0,624                  | 2,496                                           | Priključanje dokumentacije neophodne za dobijanje UTU kako bi započeo I fazu | 1.161.906              |
| 18.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Reževića rijeka | "MEII" d.o.o Budva             | Budva        | 1         | 0,95                   | 3,2                                             | I faza -dobijeni UTU 10.04.2014.godine                                       | 1.025.000              |
| 19.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Piševska rijeka | "Igma Grand" d.o.o.Andrijevice | Andrijevice  | 1         | 0,945                  | 2,914                                           | Priključanje dokumentacije neophodne za dobijanje UTU kako bi započeo I fazu | 1.348.942              |
| 20.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Bradavec        | "Igma Grand" d.o.o.Andrijevice | Andrijevice  | 1         | 0,970                  | 3,823                                           | II faza-dobijena građevinska dozvola 30.09.2014.godine-                      | 1.176.919              |
| 21.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Ljeviška rijeka | "Dekar" d.o.o. Podgorica       | Kolašin      | 1         | 0,980                  | 3,321                                           | II faza- dobijena građevinska dozvola 03.09.2014.godine                      | 1. 780.000             |
| <b>Ukupno</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                 |                                |              | <b>41</b> | <b>73,022</b>          | <b>246,908</b>                                  |                                                                              |                        |

### Problemi u realizaciji projekata izgradnje malih hidroelektrana

Jedan od faktora koji je prouzrokovao sporiju realizaciju projekata sa prva dva tendera je nepostojanje prostorno planske dokumentacije u vrijeme kada su potpisani ugovori. U cilju rješavanja pomenute problematike, Vlada Crne Gore je donošenjem Zaključka omogućila dobijanje urbanističko-tehničkih uslova, čime je u jednom dijelu omogućen nastavak investicija. Takođe, naophodnost rješavanja problema priključenja energetskih objekata na elektrodistributivnu mrežu je sastavni dio ovih projekata. Prilikom sprovođenja prve dvije tenderske procedure nisu postojali elaborati ovjereni od strane operatora distributivne mreže kojima bi se definisali svi uslovi i mogućnosti priključenja mHE na svakom od predloženih vodotoka. U skladu sa tim, u kasnijoj fazi su se pojavili problemi oko definisanja mjesta priključenja mHE koji su investitorima iziskivali dodatna finansijska ulaganja. I pored toga što su ovi projekti prepoznati kroz zakonsku regulativu kao projekti od javnog interesa kojima je zagarantovan otkup, kao i cijena otkupa električne energije, ova vrsta projekata nije prepoznata od strane banaka u smislu otvaranja kreditnih linija za finansiranje ovih projekata. Shodno tome, Ministarstvo ekonomije je pristupilo pregovorima oko direktnog ugovora, kojim bi se omogućilo dobijanje kreditnih sredstava. U međunarodnoj praksi direktan ugovor predstavlja dogovor između javnog partnera, privatnog partnera i strane koja finansira projekat kojim bi se, pod pretpostavkom da se steknu uslovi za raskid ugovora krivicom investitora, dala mogućnost kreditoru da predloži Vladi Crne Gore novo privredno društvo koje će ući u projekat umjesto inicijalnog investitora (takozvani step-in right).

## Raskinuti ugovori

Do sada je, usljed nepoštovanja obaveza predviđenih ugovorom o koncesiji u toku realizacije projekata, Vlada Crne Gore raskinula 5 ugovora o koncesiji, dva sa privrednim društvom "Haider Extrem Energy" d.o.o Podgorica (vodotoci Bjelojevička i Bistrica-Bijelo Polje), jedan sa konzorcijumom "HIDROCG"- Crna Gora i Slovenija (vodotok Vrbnica) i zaključila dva sporazuma o raskidu ugovora sa privrednim društvom "Kroling" d.o.o Danilovgrad (vodotok Tušina) i sa "Bast MHE" doo, Nikšić (vodotok Zaslavnica). Vodotok Vrbnica je, nakon raskida, objavljen na trećem tenderu i za isti je data koncesija potpisivanjem Ugovora o koncesiji 23.04.2014. godine.

Ugovore sa koncesionarom "Haider Extrem Energy" d.o.o Podgorica, Vlada Crne Gore je raskinula na sjednici održanoj 24.05.2013.godine. Nakon toga, dopisom od 14.06.2013. godine, Ministarstvo ekonomije je uputilo koncesionom preduzeću "Haider Extrem Energy" izjavu o raskidu. Nakon gore navedenog, preduzeti se sljedeći koraci kako bi se se predmetni vodotoci mogli objaviti na tenderu bez formalnih opterećenja. Ministarstvo održivog razvoja i turizma je u toku trajanja realizacije oba ugovora izdalo tri građevinske dozvole, koje su nakon raskida ugovora oglašene ništavnim. "Haider Extrem Energy" je podnio tužbu na ništavnost jednog rješenja, ali je Upravni sud odbio tužbu. Takođe, "Haider Extrem Energy" je podnio tužbu na ništavnost druga dva rješenja i u toku je upravni spor pred Upravnim sudom.

Po analogiji odluke Upravnog suda za prvo rješenje, očekujemo da se i ove tužbe odbiju, s obzirom da je u prvom slučaju po pitanju iste stvari veoma efikasno odlučeno.

Budući da su predmetne nepokretnosti na kojima je planirana izgradnja mHE u državnoj svojini nakon raskida oba ugovora Ministarstvo ekonomije se obratilo Upravama za nekretnine u cilju brisanja zabilježbe predmetnih ugovora. Uprave za nekretnine su donijele rješenja kojima se briše zabilježba. Takođe, u cilju rješavanja navedenog problema Ministarstvo ekonomije je kroz korespondenciju sa Zaštitnikom imovinsko pravnih interes preuzelo sve korake za konačno rješavanje pomenutog postupka.

### 1. Realizacija projekata izgradnje malih hidroelektrana na osnovu prvog i drugog javnog nadmetanja

#### 1.1. Realizacija ugovora o koncesiji zaključenih sa koncesionarom "Kroling" d.o.o.Danilovgrad

##### 1.1.1. Ugovor o koncesiji po kombinovanom DBOT aranžmanu za istraživanje vodotoka Babinopoljska i tehno-ekonomsko korišćenje vodnog energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u malim hidroelektranama (u daljem tekstu: mHE) zaključen 26. septembra 2008. godine (I Tender)

Na vodotoku Babinopoljska rijeka (Opština Plav) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti:

- mHE "Jara"
- mHE "Babino Polje"

**Status projekta:** Realizacija ovog ugovora je zahtjevala sprovođenje postupka eksproprijacije, zbog nemogućnosti rješavanja imovinsko pravnih odnosa neposrednom pogodbom, pa je shodno tome dana 11. aprila 2013. godine zaključen Aneks 1 Ugovora. Postupak eksproprijacije sproveden na osnovu Odluke o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju nepokretnosti za izgradnju mHE "Jara" i mHE "Babino polje" na vodotoku Babinopoljska rijeka na teritoriji Opštine Plav. Pomenuti postupak je okončan u maju 2014. godine.

Budući da je obaveza koncesionara i izgradnja dalekovoda za priključenje mHE, a koja je neophodna za realizaciju pomenutog projekta, započet je i postupak eksproprijacije za trasu dalekovoda, koji je u finalnoj fazi realizacije.

U cilju omogućavanja projektnog finansiranja za izgradnju planiranih objekata, Ministarstvo se uključilo u pregovore sa koncesionarom i Erste bankom AD Podgorica koji su rezultirali usaglašavanju teksta Ugovora u vezi sa ugovorom o koncesiji između pomenutih strana. Imajući u vidu trajanje postupka eksproprijacije, odnosno nemogućnost koncesionara da i nakon dobijenih građevinskih dozvola stupi u posjed i započne izgradnju objekata mHE, pripremljen je i Aneks br. 2 ugovora o koncesiji kojim je faza izgradnje produžena do 31.12.2015. godine. Vlada Crne Gore je na sjednici od 04. decembra 2014. godine prihvatila tekst Ugovora u vezi sa ugovorom o koncesiji i tekst Aneksa br. 2 Ugovora o koncesiji. Pomenuta dokumenta su zaključena dana 23.12.2014. godine.

Koncesionar je obavijestio Ministarstvo da planira da krajem 2015. godine pusti u rad obje mHE (mHE Jara i mHE Babinopolje).

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 € sa rokom važenja do 20. septembra 2015. godine.

### **1.1.2. Ugovor o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Komarača zaključen 30. septembra 2010. godine (II Tender)**

Na vodotoku Komarača (Opština Plav) planirana je izgradnja sljedećeg hidroenergetskog objekta:

- mHE "Meteh"

**Status projekta:** Koncesionaru su izdati urbanističko-tehnički uslovi 9. oktobra 2012. godine. Nakon toga, koncesionar je podnio zahtjev za dobijanje građevinske dozvole koji je obustavljen usled neriješenih imovinsko-pravnih odnosa. Koncesionar se m obratio Ministarstvu sa zahtjevom za izradu aneksa Ugovora kojim bi se precizirale obaveze u vezi sprovođenja postupka eksproprijacije. U skladu sa navedenim, Vlada Crne Gore je na sjednici od 26. marta 2015. godine prihvatila tekst Aneksa 1 ugovora i isti je zaključen 05. maja 2015. godine. Pomenutim aneksom je regulisano sprovođenje postupka eksproprijacije, kao i preciziranje početka II faze. Naime, utvrđeno je da I faza miruje do momenta kumulativnog ispunjenja sledećih uslova: a) pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji na lokalitetu u skladu sa zahtjevom koncesionara koji je već podniet koncedentu i b) dobijanja građevinske dozvole. Takođe, imajući u vidu da je pomenutim aneksom data mogućnost izmjene idejnog rješenja, koncesionar je Ministarstvu dana 13. maja .2015. godine uputio dopis u cilju informisanja da će u narednom periodu na osnovu dopunjenih hidroloških obrada usaglasiti konačnu verziju optimalnijeg idejnog rješenja na osnovu kojeg će nakon toga izraditi elaborat o eksproprijaciji.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 €, sa rokom važnosti do 07. avgusta 2015. godine.

### **1.2. Realizacija ugovora o koncesiji zaključenih sa koncesionarom "Hidroenergija Montenegro" d.o.o.Berane**

#### **1.2.1. Ugovor o koncesiji po kombinovanom DBOT aranžmanu za istraživanje vodotoka Bistrica i tehno-ekonomsko korišćenje vodnog energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u malim hidroelektranama zaključen 26. Septembra 2008. godine (I Tender)**

Na vodotoku Bistrica (Opština Berane) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti:

- mHE "Jezerštica" instalisane snage 0,90 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 3,00 GWh
- mHE "Krivuljski potok" instalisane snage 0,361 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 0,90 GWh
- mHE "Jelovica 1" instalisane snage 1,375 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 6,4 GWh
- mHE "Jelovica 2" instalisane snage 1,057 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 5,00 GWh
- mHE "Konjska rijeka 1" instalisane snage 0,140 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 0,45 GWh
- mHE "Konjska rijeka 2" instalisane snage 0,998 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 2,60 GWh
- mHE "Bistrica" instalisane snage 3 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 11,6 GWh
- mHE "Konjska 1/1" instalisane snage 0,180 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 0,5 GWh

**Status projekta:** Imajući u vidu da je predmetni ugovor zaključen na osnovu prvog tenderskog postupka zbog velikog broja ograničavajućih faktora, nepostojanje prostorne dokumentacije, rekonstrukcija regionalnog puta Berane-Lubnica, isti je aneksirao dva puta. Aneks 1 je zaključen 26. decembra 2012. godine, a Aneks br. 2 Ugovora o koncesiji dana 01. avgusta 2014. godine kojim je definisano da III faza Plana realizacije počinje 05. juna 2014. godine i traje dvije godine tj. do 05. juna 2016. godine.

Realizacijom ovog ugovora u martu 2013. godine je prva mHE "Jezerštica" puštena u probni rad. Upotrebna dozvola za istu mHE izdata je 10. oktobra 2013. godine, a Regulatorna agencija za energetiku je u novembru 2013. godine izdala rješenje kojim se utvrđuje status povlašćenog proizvođača električne energije za mHE "Jezerštica". Koncesionar je za mHE "Jezerštica" potpisao Ugovor o otkupu električne energije sa Crnogorskim operatorom tržišta električne energije 01. maja 2014. godine. U skladu sa obavezama iz ugovora koncesionar redovno izmiruje obaveze po pitanju plaćanja koncesione naknade za predmetnu mHE.

U toku 2014. godine su izdate su dvije građevinske dozvole jedna za mHE "Konjska rijeka 2", a druga za mHE "Bistrica", kojim su na osnovu saglasnosti Ministarstva ekonomije integrisani planirani objekti mHE "Bistrica 1" i mHE "Bistrica 2" u jedinstveni energetska objekat.

Imajući u vidu potrebu za izgradnjom elektroenergetske infrastrukture koncesionar je u toku 2014. godine završio izgradnju 35 kV dalekovoda neophodnog za priključenje svih objekata mHE na vodotocima Bistrica i Šekularska.

Krajem 2014. godine je takođe završena izgradnja mHE „Bistrica“, i ista je nakon isteka probnog rada dana 30.04.2015. godine dobila upotrebnu dozvolu. Nakon toga Regulatorna agencija za energetiku je dana 19.05. 2015. godine donijela rješenje kojim je utvrđen status povlašćenog proizvođača električne energije, a na osnovu čega je zaključen ugovor o otkupu električne energije sa Crnogorskim operatorom tržišta električne energije.

Koncesionar je podnio ministarstvu zahtjeva za izmjenu idejnog rješenja na osnovu izmjena koje je bilo neophodno uraditi na osnovu tehničkih specifikacija i karakteristika instalisane opreme.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 37.500,00 € sa rokom važenja do 05. februara 2016. godine.

#### **1.2.2. Ugovor o koncesiji po kombinovanom DBOT aranžmanu za istraživanje vodotoka Šekularska i tehno-ekonomsko korišćenje vodnog energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u malim hidroelektranama zaključen 26. septembra 2008. godine (I Tender)**

Na vodotoku Šekularska (Opština Berane) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti:

- mHE "Šekular" instalisane snage 1,270 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 4,80 GWh
- mHE "Rmuš" instalisane snage 0,533 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 1,50 GWh
- mHE "Orah" instalisane snage 0,896 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 3,50 GWh
- mHE "Spaljevići 1" instalisane snage 0,665 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 2,00 GWh
- mHE "Spaljevići 2" instalisane snage 0,560 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 2,00 GWh

**Status projekta:** Budući da je predmetni ugovor zaključen na osnovu prvog tenderskog postupka zbog velikog broja ograničavajućih faktora, nepostojanje prostorne dokumentacije, rekonstrukcija regionalnog puta Berane-Lubnica, neophodnosti izrade infrastrukture potrebne za priključenje mHE obuhvaćenih ovim ugovorom, Ministarstvo je cijeneći navedene razloge dva puta aneksiralo predmetni ugovor. Aneks 1 je zaključen 26. decembra 2012. godine, a Aneks br. 2 Ugovora o koncesiji dana 01. avgusta 2014. godine kojim je definisano da III faza Plana realizacije počinje 01. januara 2014. godine i traje dvije godine tj. do 01. januara 2016.

U toku 2012. godine je dobijen prva građevinska dozvola za mHE "Orah", Početkom 2013. godine dobijene su još dvije građevinske dozvole za mHE "Rmuš" i mHE "Spaljevići 1", a početkom maja o.g. dobijena je i građevinska dozvola za mHE „Šekular“ Krajem 2014. godine završena je izgradnja tri mHE (mHE Orah, mHE Rmuš i mHE Spaljevići 1) koje su u decembru 2014. godine puštene u funkcionalno ispitivanje. Nakon isteka probnog rada krajem aprila dobijene su sve tri upotrebne dozvole na osnovu kojih je Regulatorna agencija za energetiku dana 19.05. 2015. godine donijela tri rješenja kojima je utvrđen status povlašćenog proizvođača električne energije, a na osnovu kojih su zaključeni ugovori o otkupu električne energije sa Crnogorskim operatorom tržišta električne energije.

Koncesionar je podnio ministarstvu zahtjeva za izmjenu idejnih rješenja na osnovu izmjena koje je bilo neophodno uraditi na osnovu tehničkih specifikacija i karakteristika instalisane opreme.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 62.500,00 € sa rokom važenja do 05. februara 2016. godine.



### **1.3. Realizacija ugovora o koncesiji zaključenog sa koncesionarom "Dekar" d.o.o. Podgorica (I Tender)**

#### **1.3.1. Ugovor o koncesiji po kombinovanom DBOT aranžmanu za istraživanje vodotoka Crnja i tehnokoekonomsko korišćenje vodnog energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u malim hidroelektranama zaključen 26. septembra 2008. godine**

Na vodotoku Crnja (Opština Kolašin) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti:

- mHE "Crnja" instalisane snage 2,978 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 7,78 GWh
- mHE "Ljubaštica" instalisane snage 2,010 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 6,01 GWh
- mHE "Crni potok" instalisane snage 0,396 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 1,32 GWh

**Status projekta:** Dana 09. decembra 2011. godine koncesionaru su izdate građevinske dozvole za izgradnju sve tri planirane mHE, čime je počela III faza (izgradnja mHE). Zbog problema vezano za priključenje mHE, a s obzirom da je pomenuti problem nastao kao posljedica okolnosti na koje koncesionar nije mogao da utiče, isti se obratio Ministarstvu da mu omogući produženje rokova III faze Plana realizacije projekta. U skladu sa navedenim, Ministarstvo je pripremilo Informaciju i uputilo je Vladi Crne Gore na usvajanje. Zaključkom Vlade Crne Gore sa sjednice od 26. decembra 2013. godine zaduženo je Ministarstvo da pripremi aneks 1 Ugovora kojim se omogućava

produženje roka potrebnog za izgradnju predmetnih mHE. Aneks 1 Ugovora je pripremljen i usaglašen sa koncesionarom. Vlada Crne Gore je na sjednici od 08. maja 2014. godine razmotrila i usvojila pomenuti aneks. Aneks 1 Ugovora je potpisan 20. maja 2014. godine a istim je definisano da se III faza Plana realizacije završava u roku od 18 mjeseci od dana potpisivanja aneksa.

Koncesionar je obavjestio Ministarstvo ekonomije da je ostvario saradnju sa Norveškim Kraljevskim Fondom, posredstvom Investiciono razvojnog fonda (u daljem tekstu IRF) preko kojeg očekuje da obezbijedi neophodna finansijska sredstva i opremu za realizaciju projekta. Imajući u vidu navedeno, kao i vremenski period potreban za raspisivanje kreditne linije od strane IRF, koncesionar se 28.04.2015. godine obratio zahtjevom da mu se omogući protuženje roka III faze na račun skraćenja perioda IV faze – eksploatacija objekta mHE. S tim u vezi, Ministarstvo je pristupilo izradi teksta aneksa br. 2 ugovora o koncesiji i isti poslalo koncesionaru na razmatranje.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 200.000,00 €, sa rokom važenja do 27. septembra 2015. godine.

### **1.4. Realizacija ugovora o koncesiji zaključenog sa konzorcijumom "Dekar-Hidro" (II Tender)**

#### **1.4.1. Ugovor o prenosu Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Trepčačka rijeka zaključen 29. aprila 2011. godine sa konzorcijumom "Dekar – Hidro", čiji članovi su "Dekar" d.o.o. Podgorice i "Hydro Energy" d.o.o. Podgorice**

Na vodotoku Trepčačka rijeka (Opština Andrijevica) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti:

- mHE "Trepčačka 1" instalisane snage 9.60 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 29.773 GWh
- mHE "Trepčačka 2" instalisane snage 2.195 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 3.48 GWh

**Status projekta:** S obzirom da je prihvaćeno novo Idejno rješenje koje predviđa izgradnju dvije mHE i da je prvobitnim Idejnim rješenjem dostavljenim uz ponudu bila predviđena izgradnja jedne mHE, Vlada je zaključkom sa sjednice od 08. februara 2013. godine zadužila Ministarstvo da pripremi aneks 1 Ugovora. Ministarstvo je pripremilo aneks 1 Ugovora koji je Vlada prihvatila na sjednici od 06. juna 2013. godine, a koji je sa koncesionarom potpisan 20. juna 2013. godine. Aneksom je smanjen rok trajanja koncesije sa 30 na 29 godina.

Koncesionar je za mHE "Trepčačka 1" dobio je građevinsku dozvolu 03. decembra 2013. godine, čime su počeli da teku rokovi II faze Plana realizacije koja traje dvije godine i u kom roku koncesionar je u obavezi da završi izgradnju obje mHE. Dana 02. juna 2014. godine dobijeni su urbanističko-tehnički uslovi za mHE "Trepčačka 2", a 28. oktobra 2014. godine izdata je građevinska dozvola.

Koncesionar je obavjestio Ministarstvo ekonomije da je i za ovaj projekat ostvario saradnju sa Norveškim Kraljevskim Fondom preko kojeg očekuje da obezbijedi neophodna finansijska sredstva i opremu za realizaciju projekta.

Nadalje, koncesionar se zahtjevom od 16. februara 2015. godine obratio Ministarstvu za produženje roka za realizaciju II faze Plana realizacije za period od jedne godine. S tim u vezi, Vlada Crne Gore je na sjednici od 16. aprila 2015. godine prihvatila Predlog aneksa br. 2 ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Trepačka rijeka. Kao uslov potpisivanja aneksa očekuje se dostavljanje nove bankarske garancije od strane koncesionara.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 130.000,00 € sa rokom važenja do 31. decembra 2015. godine.

## **1.5. Realizacija ugovora o koncesiji zaključenog sa koncesionarom "Energie Zotter Bau GmbH & Co. KG – Judenburg, Austrija" (I Tender)**

### **1.5.1. Ugovor o koncesiji po kombinovanom DBOT aranžmanu za istraživanje vodotoka Grlja i tehnokoekonomsko korišćenje vodnog energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u malim hidroelektranama zaključen dana 26. septembra 2008. godine**

Na vodotoku Grlja (Opština Plav) planirana je izgradnja sljedećeg hidroenergetskog objekta:

- mHE "Grlja" instalisane snage 1,7 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 5,7 GWh

**Status projekta:** Dobijeni su urbanističko-tehnički uslovi 13. januara 2011. godine. Obaveza koncesionara je bila da dobije građevinsku dozvolu u roku od tri mjeseca od izdavanja urbanističko-tehničkih uslova. U Informaciji o realizaciji projekata iz oblasti obnovljivih izvora energije, koju je Vlada usvojila na sjednici od 08. februara 2013. godine konstatovano je da nakon dobijanja urbanističko-tehničkih uslova koncesionar Energie Zotter Bau nije mogao nastaviti obavljanje koncesione djelatnosti zbog protivljenja lokalnog stanovništva izgradnji male hidroelektrane na vodotoku Grlja. Vlada je zadužila Ministarstvo da sa koncesionarom usaglasi tekst aneksa Ugovora što je uslov za donošenje Odluke o privremenom mirovanju prava i obaveza, i da ukoliko to ne izvrši u ostavljenom roku pokrene proceduru raskida Ugovora.

U skladu sa navedenim Ministarstvo je, nakon što je usaglašen tekst aneksa Ugovora sa koncesionarom, pripremio tekst Odluke o mirovanju prava i obaveza iz Ugovora o koncesiji. Ovom Odlukom se predlaže da privremeno miruju prava i obaveza iz Ugovora o koncesiji, do prestanka vanrednog događaja, ali ne duže od godinu dana od dana stupanja na snagu ove Odluke. Predlog aneksa Ugovora i Odluke je poslat Vladi (KEPIF) dana 04. aprila 2013. godine na razmatranje međutim nije usvojen.

Nakon isteka perioda predviđenog za morovanja a imajući u vidu da je do nemogućnosti implementacije projekta došlo iz objektivnih razloga, a ne isključivom krivicom ni jedne od ugovornih strana, Ministarstvo je zaključilo da je najsvrsishodnije ponuditi koncesionaru sporazumni raskid ugovora, čime bi se izbjeglo eventualno otvaranje sudskog procesa u vezi sa pomenutim Ugovorom. Tekst sporazumnog raskida ugovora je poslat koncesionaru na razmatranje i komentarisane dana 16. maja 2014. godine. U skladu sa navedenim, koncesionar je odgovorio da ne želi pristupiti sporazumnom raskidu ugovora već da smatra da će u saradnji s novoformiranim lokalnim vlastima u Gusinju moći da postigne dogovor sa lokalnim stanovništvom i pristupi realizaciji projekta. Nakon toga, dana 12. juna 2014. godine održan je sastanak sa koncesionarom na kom je dogovoreno da do 01. avgusta 2014. godine koncesionar ispuni ugovorom predviđene obaveze koje se odnose na osnivanje koncesionog društva na propisan način, kao i dostavljanje bankarske garancije na način definisan ugovorom. Pomenute obaveze su preduslovi da bi se koncesionar legitimisao kao validan koncesionar i da bi se moglo pristupiti pregovorima oko aneksiranja ugovora. Takođe, koncesionar je predložio da ne dođe do aktiviranja bankarske garancije ukoliko realizacija projekta i u budućnosti bude onemogućena zbog problema sa lokalnim stanovništvom. Nakon slanja zapisnika, koncesionar se nije usaglasio sa dogovorenim zaključcima i rokovima za ispunjenje ugovorenih obaveza, te je održan novi sastanak na kojem je dogovoreno da će koncesionar podnijeti dokumenta vezana za osnivanje koncesionog društva.

Takođe, koncesionar je dao saglasnost da će nakon donošenja odluke o formiranju koncesionog društva uplatiti bankarsku garanciju na iznos od 50.000,00 € koja odgovara prvoj fazi ugovora (I faza - istražni radovi, Idejno rješenje optimalnog korišćenja vodotoka i određivanje lokacija i parametara mHE i izrada Prethodne studije opravdanosti mHE) nakon čega će se dogovoriti realni rokovi za ulazak u drugu fazu (II faza - Izrada projektne dokumentacije i pribavljanje građevinske dozvole) a samim timi za podnošenje nove bankarske

garancije za tu ugovornu fazu. Međutim nakon slanja teksta aneksa, koncesionar nije prihvatio da ga potpiše već je tražio dalju pomoć oko rješavanja problema sa lokalnim stanovništvom.

U martu tekuće godine održan je sastanak u kabinetu potpredsjednika Vlade Crne Gore dr. Vujice Lazovića, kojom prilikom su iznijete sve činjenice i okolnosti vezano za predmetni ugovor i realizaciju istog. Stanovnici sela Vusanje podnijeli su 19.03. o.g. peticiju protiv izgradnje male hidroelektrane Grlja u kojoj navode svoje razloge protivljenja izgradnji male hidroelektrane u njihovom kraju.

Koncesionaru je 05.06.2015. godine upućen dopis u kojem je dat rok do 19.06.2015. godine za izjašnjenje da li će pristupiti usuglašavanju teksta anketa ugovora koji je ranije poslat ili sporazumno raskidu ugovora. Ukoliko se do navedenog roka koncesionar ne izjasni, Ministarstvo ekonomije će pokrenuti proceduru raskida ugovora zbog nepoštovanja ugovornih obaveza.

#### **1.6 Realizacija ugovora o koncesiji zaključenog sa konzorcijumom "Elektrotehna- Radius" (II Tender)**

**1.6.1. Ugovor o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Murinska rijeka zaključen 17. septembra 2010. godine sa konzorcijumom "Elektrotehna-Radius", čiji članovi su "Elektrotehna" d.o.o. Berane i "Radius" d.o.o. Herceg Novi**

Na vodotoku Murinska rijeka (Opština Plav) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti:

- mHE "Murinska rijeka", instalisane snage 1,127 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 4,53 GWh
- mHE "Dosova rijeka i Nenov potok" instalisane snage 0,943 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 3,77 GWh

**Status projekta:** Koncesionaru su izdati urbanističko-tehnički uslovi dana 22. novembra 2013. godine čime je počela I faza Plana realizacije koja po ovom Ugovoru traje jednu godinu do kad je koncesionar u obavezi da dobije građevinsku dozvolu. Koncesionar je dana 18. oktobra 2013. godine pred Regulatornom agencijom za energetiku pokrenuo postupak protiv Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić zbog problema oko priključenja mHE na elektrodistributivnu mrežu. Regulatorna agencija za energetiku je dana 10. marta 2014. godine zakazala usmenu raspravu u vezi rješavanja pomenutog problema. Regulatorna agencija za energetiku je 18.06.2014. godine donijela rješenje kojim je poništila rješenje Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić i vratila prvostepenom organu na ponovno odlučivanje.

S obzirom na pomenute probleme nastale prilikom realizacije ugovora o koncesiji koncesionar nije bio u mogućnosti da dostavi građevinsku dozvolu do 22. novembra 2014. godine, do kada je predviđeno trajanje prve faze. Imajući u vidu da prva faza realizacije ugovora traje 12 mjeseci od dana usvajanja Prostorno urbanističkog plana opštine Plav a da je isti usvojen 19. maja 2014. godine, koncesionaru je omogućeno da građevinsku dozvolu dostavi do 19. maja 2015. godine. Koncesionar je obavješten da je na ovaj način iscrpljena mogućnost za novo produženja pomenute faze.

Kako koncesionar od nadležnih organa nije dobio izrađen eleborat priključkatime se nijesu stekli uslovi iz ugovora i do 19.05.2015.godine koncesionar nije mogao kompletirati dokumentaciju za podnošenja zahtjeva za dobijanje građevinske dozvole. Ministarstvo ekonomije je pripremilo aneks ugovora o koncesiji, kojim bi se produžila I faza Plana realizacije ugovora za godinu dana, s tim da bi se taj period oduzeo od posljednje faze ugovora, tj. faze energetsko-ekonomskog korišćenja vodotoka. Takođe, kako bi se potpisao aneks ugovora, koncesionar je u obavezi da osnuje koncesiono preduzeće ili izvrši preregistraciju postojećeg, ali u tom smislu da oba člana konzorcijuma sa kojim je potpisan ugovor o koncesiji imaju udio od po 50% u novom koncesionom preduzeću.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju u traženoj formi na iznos od 100.000,00 € sa rokom važenja do 01. 03. 2016. godine.

## **2. Realizacija projekata izgradnje malih hidroelektrana na osnovu trećeg javnog nadmetanja**

Ministarstvo ekonomije je u cilju nastavka dalje valorizacije hidroenergetskog potencijala objavilo Javni oglas za davanje koncesija za izgradnju malih hidroelektrana dana 12. jula 2013. godine. Javnim oglasom je bilo obuhvaćeno osam vodotoka koji se nalaze na teritoriji šest opština. Rok za dostavljanje ponuda bio je 18. novembar 2013. godine nakon čega je Tenderska komisija pristupila ocjeni pristiglih ponuda. Dostavljeno je ukupno deset ponuda, a status prvorangiranih ponuđača su stekli sljedeći konzorcijumi i privredna društva:

- za vodotok Đurička rijeka sa pritokama (Opština Plav)
- konzorcijumu "Plava Hydro Power" Peć, Kosovo

- za vodotok Kaludarska rijeka (Opština Berane)
- privredno društvo "Hidroenergija Montenegro" d.o.o. Berane
- za vodotok Vrbnica (Opština Plužine)
- konzorcijumu "Interenergo" Ljubljana, Slovenija
- za vodotok Bistrica, pritoka Ljuboviđe (Opština Bijelo Polje)
- konzorcijumu "Hydro Bistrica"

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30. januara 2014. godine donijela odluke o davanju koncesija a iste su objavljene u "Službenom listu" CG, broj 13/14 od 14. marta 2014. godine.

## **2.1. Realizacija ugovora o koncesiji zaključenog sa konzorcijumom "Plava Hidro Power"**

### **2.1.1. Ugovor o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Đurička rijeka sa pritokama zaključen 23. aprila 2014. godine sa konzorcijumom "Plava Hidro Power" čiji članovi su "Triangle GC ING" Peć i "Gradnja" d.o.o Bijelo Polje**

Na vodotoku Đurička rijeka sa pritokama (Opština Plav) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti:

- mHE "Đurička 1" instalisane snage 2,569 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 7,743 GWh
- mHE "Đurička 2" instalisane snage 2,295 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 7,136 GWh

**Status projekta:** Koncesionar je osnovao i registrovao koncesiono društvo "Plava Hidro Power" d.o.o sa sjedištem u Ulcinju, koje će obavljati koncesionu djelatnost. Dana 03. jula 2014. godine koncesionar je predao zahtjev za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova ali je isti odbijen. Koncesionar je dobio pismeni odgovor od Ministarstva održivog razvoja i turizma o nemogućnosti izdavanja urbanističko-tehničkih uslova. U pomenutom odgovoru se navodi da je za izgradnju mHE potrebno izraditi plansku dokumentaciju nižeg nivoa – detaljni prostorni plan ili lokalna studija lokacije za koncesiono područje odnosno sliv vodotoka. Koncesionar je samoinicijativno izradio lokalnu studije lokacije za pomenuto koncesiono područje, međutim ista nije odobrena od strane Opštine Plav. Nakon održanog sastanka 12. novembra 2014. godine u Ministarstvu održivog razvoja i turizma gdje su pored predstavnika koncesionara bili prisutni i predstavnici Opštine Plav, dogovoreno je da Opština uputi zahtjev Ministarstvu održivog razvoja i turizma na osnovu koga bi Ministarstvo odobrilo izradu nove lokalne studije lokacije ili detaljnog prostornog plana.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je donijelo odluku o izradi nove Lokalne studije lokacije. Dodatno pored LSL, neophodno je da Opština Plav donese i Odluku o izgradnji objekata od opšteg interesa zbog izmjena i dopuna u DUP-u opštine.

Koncesionar je u obavezi da Opštini Plav preda službeni zahtjev sa inicijativom za izradu LSL. Takođe, investitor se obavezao da će preuzeti sve troškove koji proizilaze u postupku pripreme, sprovođenja, donošenja i izrade LSL, kao i pribavljanja svih relevantnih dokumenata.

Takođe, koncesionar se obratio ministarstvu ekonomije sa inicijativom za izmjenu idejnog rješenja kako bi se isto uskladilo sa lokalnom prostornom dokumentacijom. S tim u vezi, u prethodnom periodu je održano nekoliko sastanaka i očekuje se slanje konačne verzije idejnog rješenja od strane koncesionara.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 € sa rokom važenja do 22. jula 2015. godine.

## **2.2. Realizacija ugovora o koncesiji zaključenog sa koncesionarom "Hidroenergija Montenegro" d.o.o Berane**

### **2.2.1 Ugovor o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Kaludarska rijeka zaključen 23. aprila 2014. godine**

Na vodotoku Kaludarska rijeka (Opština Berane) planirana je izgradnja sljedećeg hidroenergetskog objekta:

- mHE "Kaludra" instalisane snage 1,052 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 5,5 GWh

**Status projekta:** Imajući u vidu da je za potrebe dobijanja urbanističko-tehničkih uslova neophodna izrada lokalne studije lokacije koncesionar je informisao Ministarstvo da je započeo kroz komunikaciju sa predstavnicima lokalne samouprave pribavljanje neophodne dokumentacije koja bi omogućila dobijanje pomenutih uslova. .

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 € sa rokom važenja do 23. jula 2015 godine.

### **2.3. Realizacija ugovora o koncesiji zaključenog sa konzorcijumom "Interenergo"**

**2.3.1. Ugovor o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Vrbnica zaključen 23. aprila 2014. godine sa konzorcijumom "Interenergo", čiji članovi su "Interenergo" d.o.o Ljubljana, "Montenegro Metropolis Media" d.o.o Podgorica i "Mehanizacija i Programat AD" Nikšić**

Na vodotoku Vrbnica (Opština Plužine) planirani su sljedeći hidroenergetski objekti:

- mHE "Vrbnica 1" instalisane snage 2,200 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 7,60 GWh
- mHE "Vrbnica 2" instalisane snage 3,150 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 12,70 GWh

**Status projekta:** Koncesionar je osnovao i registrovao koncesiono društvo "MHE Vrbnica" d.o.o sa sjedištem u Podgorici, koje će obavljati koncesionu djelatnost. Takođe, koncesionar nas je obavijestio da su na vodotoku Vrbnica postavljene dvije mjerne stanice u cilju dobijanja dodatnih hidroloških analiza i stvaranja efikasnijeg energetskog rješenja za korišćenje pomenutog vodotoka.

U skladu sa Ugovorom o koncesiji, koncesionar je 30. aprila 2015. godine dostavio inovirano idejno rješenje na koje je potrebno da dobije saglasnost od strane Ministarstva. S tim vezi, Ministarstvo je formiralo Komisiju koja će razmotriti da li dostavljeno idejno rješenje predstavlja prihvatljivo tehno-ekonomsko rješenje korišćenja hidroenergetskog potencijala vodotoka Vrbnica u odnosu na prvobitno Idejno rješenje.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 €, sa rokom važenja do 23. jula 2015. godine.

### **2.4. Realizacija ugovora o koncesiji zaključenog sa konzorcijumom "Hydro Bistrica"**

**2.4.1. Ugovor o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Bistrica-pritoka Ljuboviđe zaključen 23. aprila 2014. godine sa konzorcijumom "Hydro Bistrica", čiji članovi su "Synergy" d.o.o Podgorica, "Vodni Zdroje a.s." Prag, "Triangle GC ING" Peć i "Gradnja" d.o.o, Bijelo Polje**

Na vodotoku Bistrica-pritoka Ljuboviđe (Opština Bijelo Polje) planirana je izgradnja sljedećeg hidroenergetskog objekta:

- mHE "Bistrica" instalisane snage 3,497 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 11,319 GWh

**Status projekta:** Koncesionar je osnovao i registrovao koncesiono društvo, "Hydro Bistrica" d.o.o sa sjedištem u Podgorici, koje će obavljati koncesionu djelatnost. Koncesionar je 27. avgusta 2014. godine predao Ministarstvu održivog razvoja zahtjev za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova i iste je dobio 26. septembra 2014. Godine

Koncesionar je 16.03.2015. godine dobio građevinsku dozvolu i tom prilikom otpočeo II fazu Plana realizacije ugovora.

Takođe, koncesionar je 12.06.2015. godine dostavio novu bankarsku garanciju na iznos od 250.000€ i rokom važenja do 31.08.2016. godine.

### **3. Realizacija projekata izgradnje malih hidroelektrana na osnovu inicijative zainteresovanog lica**

Imajući u vidu, u skladu sa Zakonom o koncesijama, mogućnost pokretanja postupka davanja koncesije na osnovu inicijative zainteresovanog lica, društvo Green Solutions d.o.o Podgorica je podnijelo inicijativu Ministarstvu. Pokretanje postupka se odnosilo na davanje koncesija za izgradnju mHE na vodotocima Kutska i

Mojanska rijeka u Opštini Andrijevića. Vlada Crne Gore je ocijenila inicijativu prihvatljivom i na osnovu toga Ministarstvo je objavilo Javni oglas od 22. novembra 2013. godine do 23. decembra 2013. godine. Konzorcijum "Kutska i Mojanska", kao jedini ponuđač, ispunio je uslove propisane tenderskom dokumentacijom i stekao status prvorangiranog ponuđača. Budući da u zakonskom roku nije bilo primjedbi, Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30. januara 2014. godine donijela odluku o davanju koncesija.

### **3.1. Realizacija ugovora o koncesiji zaključenih sa konzorcijumom "Kutska i Mojanska"**

**3.1.1. Ugovor o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Kutska rijeka zaključen 12. maja 2014. godine sa konzorcijumom "Kutska i Mojanska" čiji članovi su "Green Solutions" d.o.o Podgorica, "Popović Elektro Sistem" d.o.o Podgorica i "Hidroenergija Montenegro" d.o.o.**

Na vodotoku Kutska rijeka (Opština Andrijevića) planirana je izgradnja sljedećeg hidroenergetskog objekta:

- mHE "Kutska" instalisane snage 2,492 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 11,600 GWh

**Status projekta:** Koncesionar je osnovao i registrovao koncesiono društvo "Small Hydro Power Kutska " d.o.o sa sjedištem u Andrijevići, koje će obavljati koncesionu djelatnost. Opština Andrijevića je donijela Odluku o izradi lokalne studije lokacije "Kutska rijeka" (Službeni list Crne Gore br. 24/14 od 03. septembra 2014. godine) za područje na kojem se planiraju objekti mHE.

U skladu sa Ugovorom o koncesiji, koncesionar je 2. juna 2015. godine dostavio novo Idejno rješenje na koje je potrebno da se dobije pismena saglasnost od strane Ministarstva. S tim vezi, Ministarstvo je formiralo Komisiju koja će razmotriti da li dostavljeno idejno rješenje prihvatljivo kao tehno-ekonomsko rješenje korišćenja hidroenergetskog potencijala vodotoka Kutska u odnosu na prvobitno Idejno rješenje.

Imajući u vidu da je koncesionar kao višenamjensko rješenje potpisao Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji o finansiranju višenamjenskih rješenja i projekata energetske efikasnosti sa Opštinom Andrijevića, koncesionar je dostavio potvrdu o ispunjenju obaveza za 2014 godinu definisanih pomenutim Ugovorom.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 € sa rokom važenja do 12. avgusta 2015 godine.

**3.1.2. Ugovor o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Mojanska rijeka zaključen 12. maja 2014. godine sa konzorcijumom "Kutska i Mojanska" čiji članovi su "Green Solutions" d.o.o Podgorica, "Popović Elektro Sistem" d.o.o Podgorica i "Hidroenergija Montenegro" d.o.o.**

Na vodotoku Mojanska rijeka (Opština Andrijevića) planirana je izgradnja sljedećih hidroenergetskog objekta:

- mHE "Mojanska 1" instalisane snage 2,616 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 22,700 GWh
- mHE "Mojanska 2" instalisane snage 2,616 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 22,700 GWh
- mHE "Mojanska 3" instalisane snage 0,864 MW sa predviđenom godišnjom proizvodnjom od 3,300 GWh

**Status projekta:** Koncesionar je osnovao i registrovao koncesiono društvo "Small Hydro Power Mojanska " d.o.o sa sjedištem u Andrijevići, koje će obavljati koncesionu djelatnost. Opština Andrijevića je donijela Odluku o izradi lokalne studije lokacije "Mojanska rijeka" (Službeni list Crne Gore br. 24/14 od 03. septembra 2014. godine) za područje na kojoj se planiraju objekti mHE.

Imajući u vidu da je koncesionar kao višenamjensko rješenje potpisao Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji o finansiranju višenamjenskih rješenja i projekata energetske efikasnosti sa Opštinom Andrijevića, koncesionar je dostavio potvrdu o ispunjenju obaveza za 2014. godinu definisanih pomenutim Ugovorom.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 100.000,00 € sa rokom važenja do 12. avgusta 2015 godine.

### **3.2. Ponovni prijem zahtjeva za izdavanje energetske dozvola**

Ministarstvo ekonomije je 01. septembra 2014. godine ponovo počelo sa prijemom zahtjeva za izdavanje energetske dozvole i do sada je podnijeto 47 zahtjeva.

U skladu sa Zakonom o energetici i Pravilnikom o kriterijumima za izdavanje energetske dozvole, sadržini zahtjeva i registru energetske dozvole (u daljem tekstu: Pravilnik), u okviru Ministarstva ekonomije formirana je Komisija za izdavanje energetske dozvole, koja je zadužena da izvrši procjenu ispunjenosti uslova iz kriterijuma za izdavanje energetske dozvole.

Većina zahtjeva je razmatrana od strane Komisije za izdavanje energetske dozvole, i do sada je izdato osam energetske dozvole, dok su ostalim podnosiocima zahtjeva upućeni dopisi za neophodne dopune zahtjeva i prateće dokumentacije.

### **3.3. Realizacija projekata na osnovu energetske dozvole izdatih privrednom društvu "Kol Energy"**

#### **3.3.1 Realizacija Ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane „Raštak“ na vodotoku Raštak, zaključenog 28.03.2012. godine (624 kW)**

**Status projekta:** Ministarstvo je dana 12.11.2010. godine donijelo rješenje o izdavanju energetske dozvole ovom privrednom društvu. Na osnovu izdate energetske dozvole Vlada je 22.12.2011. godine donijela Odluku o davanju koncesije za izgradnju mHE „Raštak“ na vodotoku Raštak, a na osnovu ove Odluke 28.03.2012. godine potpisan je Ugovor o koncesiji. Koncesionar je 04.09.2012. godine dobio urbanističko-tehničke uslove, a 08.08.2013. godine građevinsku dozvolu. Koncesionar je završio grube građevinske radove na izgradnji vodozahvata.

Imajući u vidu da je za dobijanje UTU za izgradnju dalekovoda za priključenje mHE na distributivnu mrežu bilo neophodno pristupiti izradi lokalne studije lokacije (LSL), Koncesionar se Opštini Kolašin obratio predlogom za izradu LSL. Na osnovu zahtjeva Koncesionara, Skupština Opštine Kolašin je u okviru Programa uređenja prostora Opštine Kolašin za 2015. godine, na sjednici od 27.04.2015. (Službeni list CG“, broj 15/15) u okviru dinamike donošenja planskih dokumenata predvidjela donošenje Odluke o pristupanju izradi LSL za dalekovod od mHE Raštak do M. Morača u drugom kvartalu ove godine.

Koncesionar je obavijestio Ministarstvo ekonomije da se planira puštanje u rad pomenute mHE u drugoj polovini tekuće godine.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 50.000,00 €, sa rokom važenja do 08.08.2015. godine

#### **3.3.2 Realizacija projekta na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane „Raštak 2“ na vodotoku Raštak (624 kW)**

**Status projekta:** Rješenje o izdavanju energetske dozvole Ministarstvo je donijelo 29.04.2013. godine. Vlada Crne Gore je na osnovu prethodno izdate energetske dozvole ovom privrednom društvu, donijela Odluku o davanju koncesije za izgradnju mHE „Raštak 2“ na vodotoku Raštak, na sjednici održanoj 06.02.2014. godine. Dana 24.04.2014. godine potpisan je Ugovor o koncesiji za izgradnju mHE "Raštak 2" na vodotoku Raštak.

Koncesionar je 19.05.2014. godine podnio zahtjev za dobijanje urbanističko-tehničkih uslova (UTU) ali je isti odbijen od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma. Imajući u vidu da je za dobijanje UTU potrebna izrada LSL, Koncesionar se obratio Opštini Kolašin sa predlogom za izradu LSL. Shodno tome, na sjednici od 27.04.2015. godine SO Kolašin je u okviru Programa uređenja prostora Opštine Kolašin za 2015. godinu u okviru dinamike donošenja planskih dokumenata predvidjela donošenje donijela Odluke o pristupanju izradi LSL za mHE „Raštak II“ ("Službeni list CG“, broj 15/15) u drugom kvartalu ove godine.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio validnu bankarsku garanciju na iznos od 30.000,00 €, sa rokom važenja do 01.07.2015. godine. Koncesionar je obaviješten da je potrebno da produži postojeću bankarsku garanciju, što se očekuje u tekućem mjesecu.

### **3.4. Realizacija Ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane „Vrelo“ na vodotoku Vrelo, zaključenog sa koncesionarom "Synergy" 06.06.2012. godine (587,5 kW)**

**Status projekta:** Ministarstvo je 05.03.2012. godine donijelo rješenje o izdavanju energetske dozvole ovom privrednom društvu. Vlada je donijela Odluku o davanju koncesije za izgradnju mHE „Vrelo“ na vodotoku Vrelo dana 22.03.2012. godine, na osnovu koje je potpisan Ugovor o koncesiji 06.06.2012. godine. Koncesionar je 27.07.2012. godine dobio urbanističko-tehničke uslove, a 25.10.2012. godine građevinsku dozvolu.. Imajući u vidu potrebu za sprovođenjem postupka ekproprijacije zbog nemogućnosti rješavanja imovinsko-pravnih odnosa Vlada Crne Gore je donijela Odluku o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju nepokretnosti za izgradnju 35 kV dalekovoda za priključenje male hidroelektrane „Vrelo“ na vodotoku Vrelo, Opština Bijelo Polje. Pomenuta Odluka je objavljena u “Službenom listu CG” broj 38/14 od 12.09.2014. godine. Takođe, 25.09.2014. godine Ministarstvo održivog razvoja i turizma je koncesionaru izdalo građevinsku dozvolu za izgradnju dalekovoda za priključenje mHE na distributivnu mrežu.

Koncesionar je 09.03.2015. godine dobio upotrebnu dozvolu za izvedene radove na građenju dalekovoda za priključenje mHE „Vrelo“ na distributivnu mrežu, a 14.05.2015. godine dobio upotrebnu dozvolu za izgrađenu mHE „Vrelo“ na vodotoku Vrelo.

### **3.5. Realizacija Ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane „Ljeviška rijeka – izvor Morače“ na vodotoku bez naziva iz slivnog područja Gornja Morača, zaključenog sa koncesionarom "Dekar" 29.06.2012. godine (980 kW)**

**Status projekta:** Ministarstvo je dana 12.03.2012. godine donijelo rješenje o izdavanju energetske dozvole. Vlada je donijela Odluku o davanju koncesije za izgradnju male hidroelektrane „Ljeviška rijeka, izvor Morače“ na vodotoku bez naziva iz slivnog područja Gornja Morača 19.04.2012. godine, na osnovu koje je potpisan Ugovor o koncesiji 29.06.2012.godine. Urbanističko-tehnički uslovi izdati su 23.07.2013. godine, čime je započeta I faza Plana realizacije projekta koja traje 12 mjeseci.

Dana 3.09.2014. godine, koncesionaru je izdata građevinska dozvola za igradnju mHE “Ljeviška rijeka”, čime je započeta druga faza Plana realizacije projekta u trajanju od 24 mjeseca.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 30.000,00 € sa rokom važenja do 31.12.2015. godine.

### **3.6. Realizacija Ugovora o koncesiji na zaključenih sa koncesionarom "Igma Grand" na osnovu energetske dozvole**

#### **3.6.1. Realizacija Ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane „Bradavec“ na vodotoku Bradavec, zaključenog sa koncesionarom "Igma Grand" 11.02.2013. godine (970 kW)**

**Status projekta:** Rješenje o izdavanju energetske dozvole donijeto je 18.05.2012. godine. Vlada je donijela Odluku o davanju koncesije za izgradnju mHE „Bradavec“ na vodotoku Bradavec 13.09.2012. godine, na osnovu koje je potpisan Ugovor o koncesiji dana 11.02.2013. godine. Koncesionar je 05.06.2014. godine dobio urbanističko-tehničke uslove, a 30.09.2014. godine građevinsku dozvolu čime je ušao u II fazu Ugovora.

Zbog potrebe rješavanja pitanja osnivanja koncesionog preduzeća, koncesionar nam se obratio sa zahtjevom za razmatranje mogućnosti prenosa ugovora o koncesiji na zavisno privredno društvo čiji je osnivač koncesionar. S tim u vezi, Ministarstvo ekonomije je pripremlilo i sa koncesionarom usaglasilo tekst Aneksa broj 1 Ugovora o koncesiji i Sporazum o prenosu Ugovora o koncesiji. Vlada Crne Gore je na sjednici od godine 26.02.2015. godine razmotrila Informaciju o realizaciji Ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju mHE „Bradavec“ i prihvatila tekst Aneksa broj 1 Ugovora o koncesiji i Sporazum o prenosu ugovora. Shodno tome, 11.03.2015. godine potpisan je Aneks broj 1 ugovora kao i Sporazum o prenosu ugovora. Sporazumom o prenosu ugovora, privredno društvo „Igma Grand“ prenosi prava i obaveze na koncesiono društvo „Igma energy“ doo, Andrijevića, i ostaje solidarno odgovoran za ispunjenje obaveza iz Ugovora.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 30.000,00 € sa rokom važenja do 31.01.2016. godine.



### **3.6.2. Realizacija Ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane „Piševska rijeka“ na vodotoku Piševska rijeka, zaključenog sa koncesionarom "Igma Grand" 28.01.2014. godine (945 kW)**

**Status projekta:** Ministarstvo je donijelo rješenje o izdavanju energetske dozvole 29.04.2013. godine. Vlada Crne Gore je na sjednici od 01.08.2013. godine donijela Odluku o davanju koncesije za izgradnju mHE „Piševska rijeka“ na vodotoku Piševska rijeka, na osnovu koje je potpisan Ugovor o koncesiji dana 28.01.2014. godine. Koncesionar nas je obavijestio da je u toku priprema dokumentacije neophodne za dobijanje urbanističko-tehničkih uslova.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 30.000,00 €, sa rokom važenja do 19.02.2015. godine. Koncesionar je postojeću bankarsku garanciju produžio do 09.05.2016. godine.

Koncesionar se obratio Ministarstvu ekonomije sa zahtjevom za prenos ugovora na zavisno privredno društvo na način urađen kao za mHE "Bradavec".

### **3.7. Realizacija Ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane „Rijeka Reževića“ na vodotoku Reževića rijeka, zaključenog sa koncesionarom Radoslavom Kovačevićem, dana 03.02.2014. godine (950 kW)**

**Status projekta:** Rješenje o izdavanju energetske dozvole je donijeto 17.07.2013. godine. Vlada Crne Gore je donijela Odluku o davanju koncesije za izgradnju mHE „Rijeka Reževića“ na vodotoku Reževića rijeka, na osnovu koje je potpisan Ugovor o koncesiji 03.02.2014. godine. U skladu sa tekstom Ugovora, imajući u vidu da je isti potpisan sa fizičkim licem, obaveza koncesionara je da u roku od 60 dana od potpisivanja istog osnuje koncesiono preduzeće. Dana 02.03.2014. godine koncesionar je registrovao privredno društvo „MEII“ i time ispunio obavezu predviđenu ugovorom. Koncesionar je 10.04.2014. godine dobio urbanističko-tehničke uslove i time ušao u I fazu Ugovora o koncesiji.

Koncesionar je obavijestio Ministarstvo ekonomije da je pokrenuo postupak zabilježbe ugovora o koncesiji pred Upravom za nekretnine PJ Budva za koncesiono područje. Uprava za nekretnine PJ Budva 27.01.2015. godine donijela je Rješenje za izvršenje parcelacije i zabilježbe ugovora o koncesiji u KO Reževići I.

Imajući u vidu da je u martu ove godine g-din Radoslav Kovačević preminuo, a s obzirom da je privredno društvo „MEII“ osnovano kao jednočlano društvo sa ograničenom odgovornošću, Ministarstvo ekonomije pripremio je tekst Odluke o mirovanju prava i obaveza iz Ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane „Rijeka Reževića“ na vodotoku Reževića rijeka u trajanju od 12 mjeseci odnosno do okončanja odgovarajućeg postupka, koji od ta dva uslova nastupi ranije, ali ne duže od godinu dana od dana stupanja na snagu ove odluke (Odluka). Shodno tome, Vlada Crne Gore je na sjednici od 14.05.2015. godine usvojila Informaciju o realizaciji Ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane „Rijeka Reževića“ na vodotoku Reževića rijeka i donijela Odluku koja će biti objavljena u „Službenom listu Crne Gore“.

Za ovaj projekat koncesionar je dostavio bankarsku garanciju na iznos od 30.000,00 €, sa rokom važenja do 03.05.2015. godine. Shodno gore navedenom, Ministarstvo ekonomije je 20.04.2015. godine uputilo dopis Atlas banci Ad Podgorica kojim se daje saglasnost da se naplata postojeće bankarske garancije ne izvrši u roku od 12 mjeseci odnosno do okončanja ostavinskog postupka, koji od ta dva uslova nastupi ranije.

### **3.8. Ministarstvo je 04.06.2013. godine izdalo privrednom društvu Temko d.o.o. - Nikšić dvije energetske dozvole za izgradnju mHE na sistemu za vodosnabdijevanje Željezare**

**Status projekta:** U okviru ovog projekta planirana je izgradnja dvije mHE, i to: mHE „Laz 1“ (140 kW) i mHE „Laz 2“ (340 kW). U toku je pribavljanje dokumentacije neophodne za dobijanje saglasnosti Opštine Nikšić za dobijanje urbanističko-tehničkih uslova, kao i saglasnosti željezare „Toščelik“ Nikšić za izgradnju male hidroelektrane.

### **3.9. Izgradnja energetskog objekta za proizvodnju električne energije na osnovu energetske dozvole - „Višnjić - Komerc“**

Privredno društvo „Višnjić-Komerc“ d.o.o. iz Podgorice dobilo je energetska dozvolu 26.12.2011. godine za izgradnju energetske objekta. Predviđeno je da navedeni energetska objekat za proizvodnju električne energije koristi biogas iz živalskog otpada koji će se sakupljati iz farmi sa teritorije Crne Gore. Dana 25.11.2013. godine „Višnjić-Komerc“ d.o.o. iz Podgorice je podnijelo zahtjev za produženje važenja Rješenja o izdavanju energetske dozvole za izgradnju energetske objekta za proizvodnju električne energije instalirane snage do 526 kW broj 01- 3710/6 od 26.12.2011. godine. U zahtjevu je navedeno da je imalac energetske dozvole realizovao određene pripremne aktivnosti za izgradnju planiranog energetske objekta za proizvodnju električne energije i da je završio izgradnju trafostanice za priključenje ovog objekta na elektroenergetski sistem, što ukazuje na ozbiljne namjere investitora u realizaciji ovog projekta. Shodno članu 64 stav 3 Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 28/10 i 6/13), kojim je određeno da se period važenja energetske dozvole može produžiti na zahtjev imaoaca energetske dozvole najduže za godinu dana, produžena je energetska dozvola do 01.12.2014. godine.

Kako prema Zakonu o energetici nije moguće ponovno produženje Rješenja o izdavanju energetske dozvole, privrednom društvu „Višnjić-Komerc“ d.o.o Podgorica poslato je obavještenje o isteku važenja istog.

U vezi sa navedenim, Ministarstvo ekonomije predlaže Vladi Crne Gore da donese sljedeći

#### **ZAKLJUČAK:**

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od \_\_\_\_\_ 2015. godine razmotrila i usvojila Informaciju o izgradnji malih hidroelektrana.

# Izgradnja vjetroelektrana Krново i Možura

## UVOD

U skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2015. godinu, a u cilju redovnog informisanja Vlade Crne Gore, Ministarstvo ekonomije je dužno da polugodišnje izvještava Vladu o projektima izgradnje vjetroelektrana na lokalitetu Krново i Možura.

### 1. Informacija o realizaciji ugovora o zakupu zemljišta i izgradnji vjetroelektrane na lokalitetu Možura

Država Crna Gora je zaključila Ugovor o zakupu zemljišta i izgradnji vjetroelektrane na lokalitetu Možura 05. jula 2010. godine sa konzorcijumom „Fersa & Čelebić“ (u daljem tekstu: investitor) u čijem sastavu se nalaze „Fersa Energias Renovables“ S.A. iz Španije i „Čelebić“ DOO iz Podgorice. Ugovorom je predviđena izgradnja vjetroelektrane instalisane snage do 46 MW, a period zakupa 20 godina.

Budući da su urbanističko-tehnički uslovi (u daljem tekstu: UTU) izdati na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore neophodno je bilo izvršiti dopunu istih u cilju definisanja uslova i načina priključenja vjetroelektrane na elektroenergetsku mrežu. Imajući u vidu navedeno pripremljen je Aneks 1 Ugovora koji je prihvaćen od Vlade Crne Gore, i isti zaključen 29. januara 2013. godine. U skladu sa Aneksom 1 Ugovora investitor je osnovao posebno zavisno lice, odnosno privredno društvo „Možura Wind Park“ doo, na koje su prenešena sva prava i obaveze iz Ugovora. Takođe, navedenim Aneksom investitor je bio u obavezi da u roku od šest mjeseci od dobijanja inoviranih UTU podnese svu neophodnu dokumentaciju za izdavanje građevinske dozvole. Inovirani UTU su izdati 07. juna 2013. godine. Investitor je 29. januara 2014. godine predao zahtjev sa nepotpunom dokumentacijom za izdavanje građevinske dozvole zbog čega je isti odbijen.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 8. maja 2014. godine usvojila Informaciju i zadužila Ministarstvo ekonomije (u daljem tekstu: Ministarstvo) da pokrene proceduru raskida Ugovora ukoliko investitor ne podnese potvrdu do 30. juna 2014. godine od Ministarstva održivog razvoja i turizma da je podnio svu neophodnu dokumentaciju za izdavanje građevinske dozvole. U skladu sa tim, Ministarstvo je obaviješteno od Ministarstva nadležnog za izdavanje građevinskih dozvola da je investitor „Možura Wind Park“ doo, predao zahtjev za izdavanje građevinske dozvole dana 30. juna 2014. godine sa dokumentacijom predviđenom članom 93 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, kao i da je postupak pribavljanja dokaza i saglasnosti po službenoj dužnosti u toku. Nakon obezbjeđenja svih neophodnih dokumenata Ministarstvo održivog razvoja i turizma je 15. decembra 2014. godine izdalo građevinsku dozvolu za izgradnju vjetroelektrane na lokalitetu Možura.

U skladu sa Ugovorom kao sredstvo obezbjeđenja izvršavanja obaveza iz pomenutog ugovora postoji bankarska garancija na iznos od 1.500.000,00 eura sa rokom važenja do 05. jula 2015. godine. Imajući u vidu period isticanja bankarske garancije Ministarstvo je obavijestilo investitora o obavezi produženja ili dostavljanja nove garancije na isti iznos najkasnije do 22. juna. o.g, kao i o mogućnosti aktiviranja postojeće i raskida ugovora u slučaju nedostavljanja iste.

Shodno rokovima iz Ugovora investitor je bio u obavezi da započne izgradnju predmetne vjetroelektrane u roku od 2 mjeseca od izdavanja građevinske dozvole. S tim u vezi, Ministarstvo je dopisima obavijestilo investitora o pomenutoj obavezi koja proističe iz Ugovora. Takođe, Ministarstvo je dana 17 februara o.g. uputilo zahtjev za inspekcijski nadzor nadležnoj Upravi u cilju utvrđivanja činjeničnog stanja izlaskom na predmetnu lokaciju na osnovu čega bi se moglo konstatovati da li je investitor ispoštovao obavezu iz Ugovora.

Ministarstvo je dana 26. februara o.g. od investitora dobilo dopis kojim je izražena zainteresovanost za prenos prava i obaveza iz Ugovora na novog zakupca. Kompanija na koju je predloženo prenošenje Ugovora je kompanija „Enemalta corporation“ sa Malte koja je dopisom izrazila spremnost da uđe u projekat preuzimajući sve obaveze iz istog. Radi se o kompaniji čiji je većinski vlasnik Vlada Republike Malte, pa je s tim u vezi Ministarstvu dostavljen dopis od strane malteškog ministra energetike i zdravlja g-dina Kondrad Mizzia kojim je zvanično iskazana podrška od strane Vlade Republike Malte da se prihvati pomenuti zahtjev za prenos Ugovora. S tim u vezi g-din Kondrad Mizzi je bio u više zvaničnih posjeta Ministarstvu na kojima je potvrđena spremnost Vlade Republike Malte da se projekat izgradnje vjetroelektrane realizuje.

Shodno Ugovoru investitor može prenijeti ovaj Ugovor na novog zakupca uz prethodnu pismenu saglasnost Države CG pod uslovom da novi investitor podlegne istim uslovima i obavezama kao i investitor pod postojećim

ugovorom. U međuvremenu smo dopisom od 4. marta o.g. obaviješteni od strane Uprave za inspekcijske poslove da Odsjeku za građevinsku inspekciju nije dostavljena prijava početka pripremnih radova, a na osnovu izjave investitora zapisnički konstatovano da nijesu započeli niti vršeni nikakvi građevinski radovi na predmetnoj lokaciji. Samim tim stekli su se uslovi za raskid ugovora. Imajući u vidu da je započet postupak procjene mogućnosti prenosa ugovora na drugog zakupca Ministarstvo je ocijenilo da je u cilju nastavka realizacije ovog projekta potrebno prvo razmotriti mogućnost prenosa Ugovora na novog zakupca nakon čega bi se svakako prenele i sve obaveze iz Ugovora. S tim u vezi, Ministarstvo se obratilo renomiranoj advokatskoj kancelariji "Moravčević Vojnović i Partneri in cooperation with Schoenherr" za dobijanje mišljenja o pravnoj dopuštenosti prenosa prava i obaveza iz Ugovora, a u vezi zahtjeva investitora. Uvažavajući pomenute činjenice kao i Mišljenje advokatske kancelarije da je prenos dozvoljen u skladu sa pravom Crne Gore, Ugovorom i Tenderskom dokumentacijom, Ministarstvo je pripremilo informaciju u vezi prenosa ugovora i uputilo je Vladi Crne Gore na razmatranje.

Investitor je dopisom od 28. maja o.g. informisao Ministarstvo da su obavijestili nadležno ministarstvo i Upravu za inspekcijske poslove o početku izvođenja pripremnih radova na izgradnji vjetroelektrane na lokalitetu Možura

## **2. Informacija o realizaciji Ugovora o zakupu zemljišta i izgradnji vjetroelektrane na lokalitetu Krnovo**

Ugovor o zakupu zemljišta i izgradnji vjetroelektrane na lokalitetu Krnovo (u daljem tekstu: Ugovor) Država Crna Gora je zaključila dana 5. avgusta 2010. godine sa konzorcijumom „MHI-IVICOM Consulting GmbH“ čiji članovi su: "Mitsubishi Heavy Industries" iz Japana i "Ivicom Consulting" GmbH iz Austrije. Prvobitno je bila predviđena izgradnja vjetroelektrane instalisane snage do 50 MW, ali imajući u vidu da je Ugovorom data mogućnost povećanja instalisane snage za 22 MW, konzorcijumu „MHI-IVICOM Consulting GmbH“ je nakon dodatnih analiza izdata elektroenergetska saglasnost za priključenje vjetroelektrane Krnovo (u daljem tekstu: VE Krnovo) ukupne instalisane snage 72 MW. Pomenutim Ugovorom državno zemljište se daje u zakup na period od 20 godina, sa mogućnošću produženja do maksimalno 5 godina.

Imajući u vidu da se ukazala potreba za izmjenom zemljišta koje se daje u zakup zbog povećanja instalisane snage i izmjene mjesta priključenja VE Krnovo, kao i usled zahtjeva da se izvrši promjena vlasničke strukture, pripremljen je Aneks 1 Ugovora. Pomenutim Aneksom, koji je potpisan od ugovornih strana 26. oktobra 2012. godine, umjesto kompanije „Mitsubishi Heavy Industries“, konzorcijumu je pristupila francuska kompanija „Akuo Energy“ kao novi lider konzorcijuma.

Država Crne Gore je Konzorcijumu „Akuo-Ivicom“ (u daljem tekstu: Investitor) dala u zakup zemljište u državnoj svojini (Zemljište I), i obavezala se da ekspropriše zemljište u privatnoj svojini (Zemljište II) i da ga da na korišćenje Investitoru bez naknade, ukoliko Investitor ne uspije da stekne odgovarajuće pravo nad ovim zemljištem u pregovorima sa vlasnicima. Usled izmijenjenog mjesta priključenja VE inovirani urbanističko-tehničkih uslovi su izdati 10. maja 2013. godine a u skladu sa Aneksom 1 Ugovora, počeo je da teče period zakupa. Takođe, u skladu sa Ugovorom, a na osnovu Aneksa 1 Ugovora Investitor je prenio sva svoja prava i obaveze iz Ugovora na zavisno društvo "Krnovo Green Energy" d.o.o. (u daljem tekstu: Projektna kompanija).

Investitor je u junu 2012. godine obavijestio Državu CG da odustaje od daljeg postupka neposredne pogodbe za katastarske parcele u privatnoj svojini, nakon čega je za rješavanje pomenutog problema neophodno bilo proglašenje javnog interesa u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 15. novembra 2012. godine donijela Odluku o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju nepokretnosti za izgradnju vjetroelektrane "Krnovo" na teritoriji opština Nikšić, Šavnik i Plužine („Službeni list CG“, broj 62/12). Usled neophodnosti da se izvrši dopuna odluke, Vlada Crne Gore je na sjednici od 30. januara 2014. godine donijela Odluku o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju nepokretnosti za izgradnju vjetroelektrane "Krnovo" na teritoriji opština Nikšić, Šavnik i Plužine koja je objavljena u „Službenom listu CG“ broj 13/14. U skladu sa navedenim odlukama Uprava za nekretnine (PJ Nikšić, Šavnik i Plužine) je sprovela postupak eksproprijacije, a nakon završenog postupka dostavila Ministarstvu ekonomije izvještaje o postupku eksproprijacije nepokretnosti radi izgradnje vjetroelektrane "Krnovo", sa listovima nepokretnosti.

U skladu sa Ugovorom, Ministarstvo je po završetku postupka eksproprijacije pripremilo Predlog aneksa o eksproprijaciji, kojim Ugovorne strane regulišu međusobne odnose u vezi sa eksproprijskim nepokretnostima. Aneksom o eksproprijaciji Zemljište II je podijeljeno na dva priloga, Prilog I koji obuhvata katastarske parcele

nad kojima je Država CG stekla pravo svojine u površini od 135.129,00 m<sup>2</sup> (Eksproprisane nepokretnosti I) i Prilog II koji obuhvata katastarske parcele za koje raniji vlasnici nijesu prihvatili ponuđenu naknadu i za koje je u listovima nepokretnosti upisana zabilježba o pravosnažnosti rješenja u površini od 394.088,00 m<sup>2</sup> (Eksproprisane nepokretnosti II). Imajući u vidu gore navedeno, kao i dobijenu saglasnost od strane Ministarstva finansija za ulazak u posjed, Ministarstvo je pripremljeni Aneks o eksproprijaciji uputilo Vladi na razmatranje. Vlada Crne Gore je na sjednici od 3. aprila 2014. godine prihvatila Aneks o eksproprijaciji, nakon čega je isti potpisan 23. aprila 2014. godine. Za ovaj projekat je izdata građevinska dozvola 07. maja 2014. godine nakon čega je investitor u skladu sa obavezom iz Ugovora dostavio izmijenjenu garanciju za dobro izvršenje posla i zakupninu na iznos od 1.000.000,00 eura sa rokom važenja do 31. jula 2015. godine.

Imajući u vidu da je investitor intenzivno radio na realizaciji projekta izgradnje vjetroelektrane, Ministarstvo je propoznajući projekat izgradnje ovog energetskog objekta kao projekat od značaja za Crnu Goru ušlo u pregovore sa ciljem da se omogući dobijanje kredita od međunarodnih finansijskih institucija.. Kompletna investicija za ovaj projekat se procijenjuje na oko 100 do 120 miliona eura, pa je u tom smislu, organizovano niz sastanaka i intenzivirana komunikacija sa predstavnicima Evropske Banka za Rekonstrukciju i Razvoj (EBRD) i KfW IPEX-Bank GmbH u cilju pronalaženja zajedničkog rješenja kako bi se omogućilo projektno finansiranje izgradnje pomenutog vjetroparka. S tim u vezi, kroz pregovore sa investitorom i pomenutom bankom usaglašen je tekst Direktnog ugovora kojim je omogućeno uvođenje zamjenske kompanije tokom perioda ugovora (tzv. step-in right); garantovanje cijene iz osnovnog ugovora tokom perioda trajanja statusa povlašćenog proizvođača električne energije i garantovanje ispunjenja zakonskih nadležnosti od strane Crnogorskog operatora tržišta električne energije ili njegovog eventualnog pravnog sljedbenika. Takođe, imajući u vidu da su pregovori oko Direktnog ugovora trajali više od godinu dana, investitor nije bio u mogućnosti da obezbijedi sredstva na vrijeme kako bi započeo radove. S tim u vezi, pripremljen je i Aneks br. 2 ugovora kojim je omogućeno produženje pripreme faze (međuperioda koji prethodi fazi izgradnje) za 11 mjeseci, odnosno sa ranije predviđenih mjesec dana pomenuti međuperiod se produžava na 12 mjeseci. Produženjem međuperioda nije produžen Period zakupa. Dodatno vrijeme za međuperiod se oduzima od perioda predviđenog za fazu komercijalne eksploatacije vjetroelektrane. U skladu sa navedenim Vlada Crne Gore je na sjednici od 16. oktobra 2014. godine prihvatila tekst Direktnog ugovora kao i tekst Aneksa br. 2 ugovora.

Država Crna Gora je 17. novembra 2014. godine zaključila Aneksa br. 2 ugovora sa Investitorom i Projektnom kompanijom, a tek nakon zaključenja Ugovora o zajedničkim uslovima finansiranja investitora sa KfW IPEX-Bank GmbH pristupiće se potpisivanju Direktnog ugovora. Takođe, projektna kompanija je sa Crnogorskim operatorom tržišta električne energije zaključila Ugovor o definisanju uslova za zaključenje ugovora o otkupu električne energije iz vjetroelektrane Krnovo 17. novembra 2014. godine.

Poštujući rokove definisane Ugovorom o zakupu zemljišta investitor je obavijestio Ministarstvo da su 07. maja o. g. započete aktivnosti na izgradnji vjetroelektrane na lokalitetu Krnovo, kao i da su o tome informisali i nadležne uprave za praćenje sprovođenja svih neophodnih aktivnosti i na terenu..

U vezi sa navedenim, Ministarstvo ekonomije predlaže Vladi Crne Gore da donese sledeći

### **ZAKLJUČAK:**

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od \_\_\_\_\_ 2015. godine razmotrila i usvojila Informaciju o realizaciji projekata izgradnje vjetroelektrana Krnovo i Možura.

# Izgradnja jadransko-jonskog gasovoda

## 1 Uvod

Vlada Crne Gore je u usvojila sveobuhvatnu informaciju o projektima od regionalnog značaja, a koja između ostalog uključuje projekat Jonsko-jadranskog gasovoda (IAP), u cilju obezbjeđivanja participacije Evropske unije u finansiranju tih projekata, odnosno pronalaženju drugih izvora i modela finansiranja.

*Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine, Ionian Adriatic Pipeline(IAP)*, koji planira da poveže Fieru (Albanija) sa Splitom (Hrvatska), prolazeći kroz teritoriju Crne Gore, sa ukupnom dužinom od 530 km, prepoznat je kao vodeća opcija za gasifikaciju Crne Gore kao i mogućnost za plasman sopstvenog gasa<sup>1</sup>usled izgradnje gasne infrastrukture i približavanja značajnom tržištu gasa.

*Studiju izvodljivosti Jonsko - hadranskog gasovoda*, finansiranu od strane EC DG ENLARG I EBRD<sup>2</sup>, izradili su COWI i IPF Konzorcijum. Studija izvodljivosti<sup>3</sup> sadrži i *Stratešku procjenu uticaja Projekta na životnu sredinu i društvo*, kao i *Predlog biznis modela za realizaciju Projekta*. Za potrebe izrade Studije, Crna Gora je prihvatila varijantno rješenje trase IAP.<sup>4</sup> Trase su analizirane sa aspekata ekonomske opravdanosti, optimalnog prečnika gasovoda, mogućnosti potrošnje gasa i obuhvatile su varijantna rješenja za kompletnu trasu od Fiere do Splita.

U okviru 10-og poziva Zapadnobalkanskog investicionog okvira (Western Balkan Investment Framework (WBIF)) Ministarstvo ekonomije je dobilo grant u iznosu od 550.000€ za izradu Master plana gasifikacije Crne Gore. Master plan će predstaviti presjek stanja kada je u pitanju tržište gasa u Crnoj Gori, kao i institucionalne mjere koje je potrebno sprovesti na nivou ministarstva i regulatora zaduženih za ovu oblast. Kao konačan rezultat izdvojiće se prioritetni investicioni projekti kojim će se implementirati pomenute mjere, kao i sami plan. Gas master plan treba da bude završen do kraja 2015. godine.

WBIF je WBIF je donio odluku da se grant za izradu Master Plana gasifikacije Crne Gore (s prioritetnim investicionim projektima) realizuje u okviru infrastrukturnog paketa IPF 4, sa početkom ralizacije od oktobra 2014.

## 2 Pregled glavnih aktivnosti u izvještajnom periodu

### 2.1 IAP

- 22. aprila 2015. godine u Slanom, Hrvatska, je održan sastanak Nadzornog odbora za implementaciju IAP projekta. Sastanku su prisustvovali predstavnici nadležnih ministarstva Crne Gore, Republike Hrvatske i Albanije, predstavnici kompanija Montenegro Bonus, Plinacro i Albpetrol, operatora transportnih sistema gasa spomenutih zemalja, zaduženih za implementaciju projekta. Na sastanku je postignuta saglasnost o intenziviranju daljih aktivnosti s ciljem koordinacije i što efikasnijeg zajedničkog djelovanja. Jedan od glavnih zaključaka je da treba u što skorije vrijeme potpisati Memorandum o razumijevanju između Plinacra, Montenegro Bonusa i Albpetrola, kojim će se osnovati zajednička radna tijela za implementaciju projekta Jonsko - Jadranskog gasovoda. Planirano je da se MoU potpiše u septembru o.g., kada je i planiran naredni sastanak u Crnoj Gori.
- Na marginama Foruma „To be secure“ 5. juna 2015. godine u Budvi, ministri vanjskih poslova i ekonomije Crne Gore, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Albanije potpisali su zajedničku izjavu o Jonsko - jadranskom gasovodu (IAP), kojom su potvrdili snažnu podršku implementaciji projekta koji je, kako je naglašeno, od izuzetnog značaja za zemlje regiona, kao i Južne i Centralne Evrope, kako u smislu energetske sigurnosti, tako i u pogledu diverzifikacije izvora energije. Sastankom su predsjedavali potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, dr Igor Lukšić, i ministar ekonomije, dr Vladimir Kavarić.

Zajedničkom izjavom ministri su se saglasili da će sve zemlje potpisnice podržati i ohrabriti osnivanje međudržavnog komiteta i potpisivanje memoranduma o razumijevanju u najkraćem mogućem periodu, sa

<sup>1</sup>Očekuje se da bude otkriven u podmorju Crne Gore.

<sup>2</sup>Vrijednost 3,5 miliona eura.

<sup>3</sup>Finalna studija izvodljivosti predstavljena je na sastanku Međudržavne komisije za realizaciju projekta u Albaniji, 24. aprila 2014. godine.

<sup>4</sup>Relacija bi trebalo da bude: Anomalsko polje (Ulcinj), Bar, odatle podvodnom dionicom do Luštica, zatim preko Luštica ponovo ispod mora ka Hrvatskoj.

ciljem uspostavljanja stalnog operativnog tijela koje će koordinirati sve buduće administrativno-tehničke aktivnosti. Takođe, operativno tijelo će biti zaduženo i za pripremu plana zajedničkih aktivnosti za buduću implementaciju projekata, najkasnije do 1. oktobra ove godine.

- Obradivač Nacrta Prostornog plana posebne namjene za obalno područje ucrtao je trasu IAP gasovoda u Nacrtu plana, koja cjelokupnom dužinom prolazi kroz primorske opštine.

## **2.2 Tržište gasa u Crnoj Gori**

### **2.2.1 Master plan gasifikacije Crne Gore**

- Obradivač Master plana gasifikacije Crne Gore je dostavio Nadzornom odboru projekta sljedeća dokumenta koja su razmatrana na drugoj radionici održanoj u Podgorici:
  - Inicijalni izvještaj sa detaljnim planom aktivnosti i rokovima završetka - odobren od strane glavnih zainteresovanih strana (Ministarstva ekonomije i EBRD-a);
  - Zabilješka iz oblasti politike 1: Aktivnosti iz oblasti pravnog okvira - odobren od strane glavnih zainteresovanih strana (Ministarstva ekonomije i EBRD-a);
  - Zabilješka iz oblasti politike 2: Odredbe koje se odnose na tržišna pravila - odobren od strane glavnih zainteresovanih strana (Ministarstva ekonomije i EBRD-a);
  - Izvještaj o institucionalnom i organizacionom pregledu sa preporukama;
  - Nacrt Zabilješke iz oblasti politike 3: Preporuke o tarifama zajedno sa Studijom o tarifama gasa;
  - Nacrt Studije ponude i potražnje gasa;
  - Radni Nacrt Master plana gasifikacije.
- Nakom komenatara Nadzornog odbora, Nacrt Master plana gasifikacije biće dostavljen stručnoj javnosti;

### **2.2.2 Operator prenosnog sistema gasa**

- U toku su pripreme na formiranju regionalnog koordinacionog tijela između operatora prenosnog sistema gasa (TSO) Crne Gore, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, u skladu sa zaključcima sa sastanka održanog 5. juna 2015 u Budvi.
- U skladu sa preporukama Energetske zajednice i obavezama Crne Gore u pogledu harmonizije zakonodavstva sa EU legislativom, TSO Crne Gore za gas bi trebao da počne sa pripremama za uspostavljanje organizacije i dobijanja licence za operatora prenosnog sistema gasa u skladu sa tzv. Trećim energetskim paketom, a što uključuje i angažovanje Regulatorne agencije za energetiku, kao nezavisnog regulatornog tijela, u pogledu definisanja pravila za izračunavanje tarifa i drugih pitanja iz nadležnosti Agencije. Kako na datum odluke Ministarskog savjeta o implementaciji Trećeg energetskog paketa u Crnoj Gori nije postojala prenosna mreža koja bi bila u vlasništvu vertikalno integrisane kompanije, jedina opcija za crnogorskog TSO je razdvajanje funkcija operatora prenosnog sistema gasa i distributera gasa, uz mogućnost izuzimanja IAP projekta.

### **2.2.3 Pravni okvir za sektor gasa**

- Radna grupa za izradu Zakona o prenosnim sistemima za prekograničnu razmjenu električne energije i prirodnog gasa se sastajala nekoliko puta. Ovaj Zakon je privremenog karaktera dok Crna Gora ne uđe u EU, a tada će se opozvati. On služi da se premosti period dok ne počnu da važe direktive EU za ovu oblast. Ovaj zakon pokriva:
  - Uredbu 714 (Regulation (EC) No 714/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on conditions for access to the network for cross-border exchanges in electricity and repealing Regulation (EC) No 1228/2003),
  - Uredbu 715 (Uredba (EZ) br. 715/2009 Evropskoga Parlamenta i Savjeta od 13. jula 2009. o uslovima za pristup mrežama za transport prirodnog gasa i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005) i
  - Uredbu 994 (Uredba (EU) br. 994/2010 Evropskoga Parlamenta i Savjeta od 20. oktobra 2010. o mjerama zaštite sigurnosti snabdijevanja gasom i stavljanju van snage Direktive Savjeta 2004/67/EZ).

U vezi sa navedenim, Ministarstvo ekonomije predlaže Vladi Crne Gore da donese sledeći

### **ZAKLJUČAK:**

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od \_\_\_\_\_ 2015. godine razmotrila i usvojila Informaciju o realizaciji projekata izgradnje Jadransko-jonskog gasovoda